

С Т А Н О В И Щ Е

по материалите, представени за участие в конкурс за заемане на академичната длъжност „доцент”

Област на висшето образование: „Социални, стопански и правни науки”

Професионално направление: „Право”

Специалност: „Криминология”

Рецензент: проф. д-р Момяна Мартинова Гунева

Конкурсът за доцент е обявен за нуждите на Центъра по юридически науки на Бургаския свободен университет в Държавен вестник, бр. 58/29.07.2011 г. и в сайта на Университета. Единствен кандидат е **Светла Маргаритова Маргаритова-Вучкова, доктор по право.**

1. Биографични данни

Светла Маргаритова-Вучкова е започнала професионалната си и научна кариера през 1978 г. като редовен докторант в Юридическия факултет на Ленинградския държавен университет в катедрата по наказателно право. След успешна защита на докторска дисертация по криминология и конкретно по проблемите на превенцията на престъпността, тя започва работа като експерт в Съвета за криминологически изследвания при Главната прокуратура на Република България, където работи до 1995 г. Впоследствие заема експертни длъжности в Съвета по законодателство при Министерството на правосъдието (1995–1998 г.) и в Комисията по правата на човека и вероизповеданията към Народното събрание (2006–2007 г.). От 1996 г. осъществява преподавателска дейност в различни висши училища в страната, а от 2008 г. е хоноруван асистент в БСУ.

2. Дейността на кандидатката може да бъде условно разделена на учебно-преподавателска, научноизследователската и научноприложна.

2.1. Учебно-преподавателска дейност

Преподавателската дейност на г-жа Светла Маргаритова започва с водене на семинарни занятия по наказателно право в юридическите факултети на Университета по национално и световно стопанство и Софийския университет „Св. Климент Охридски”. От 2008 г. до момента е хоноруван асистент в Центъра по юридически науки на Бургаския свободен университет, където чете пълния лекционен курс по криминология, юридическо мислене и правна защита по Европейската конвенция за правата на човека. Тя е ръководител на юридическия практикум на студентите от втори до четвърти семестър на специалността “Право” и има лекционен курс „Медии и престъпност” в магистърската програма „Разследваща журналистика” в Центъра за хуманитарни науки при БСУ.

От 2007 г. чете лекции по учебната дисциплина „Организация на превенцията на престъпността” в Юридическия факултет на Варненския свободен университет „Черноризец Храбър”.

2. 2. Научноизследователска работа

Д-р Светла Маргаритова-Вучкова е автор на редица публикации, като представеният в конкурса списък обхваща 51 заглавия, от които: 2 монографии, 2 студии, участие в 4 доклада, отразяващи резултати от научни изследвания, 2 участия в

криминологични статистически анализи, 24 статии, 6 доклада, изнесени на научни форуми, и 6 други материали (критични прегледи, популяризирани на чуждестранен опит, отзиви за книги). От авторските публикации 14 са в съавторство.

Научните изследвания на кандидатката за академичната длъжност „доцент“ може условно да бъдат разделени на две големи групи – произведения, свързани с непосредствените ѝ интереси в областта на криминологията и такива, резултат от експертното ѝ участие по редица проекти на фондация “Български адвокати за правата на човека” и насочени към реформата в правораздаването и защитата на правата на човека.

Най-общо може да се отбележи, че работите на д-р Маргаритова се отличават с прецизност и задълбоченост, като особено силно впечатление прави вниманието, с което тя борави със специфичните методи на криминологичното изследване и анализ.

В приложена към документацията справка са отбелязани 37 цитирания на различни публикации, отнасящи се до съществени страни на изследователската дейност на д-р Маргаритова - женската престъпност, превантивни подходи и модели за работа с деца, гарантиране на правата на децата. Това е сериозно доказателство за факта, че кандидатката е завоювала собствено място и авторитет като специалист по проблемите на престъпността и в частност – женската и детска престъпност.

2. 3. Научноприложна дейност

Д-р Маргаритова има собствен значим принос в развитието на емпиричната криминология. Изследването на ефективността на възпитателните мерки за малолетни и непълнолетни правонарушители, поставено в основата на последната по време монография, с която тя участва в конкурса е първото по рода си проучване на практиката на съдилищата по настаняването на деца в специализирани възпитателни заведения и на резултатността от прилаганите възпитателни мерки. Емпиричните данни са особено ценни, защото са резултат на цялостно проучване на документацията за децата, настанени ВУИ – гр. Ракитово и СПИ – с. Лик. Тези материали са съпроводени с изследване на голям брой съдебни решения на районни съдилища от цялата страна, постановени в продължителен период от време (2005–2010 г.) по образуваните особени производства за налагане на мерките, свързани с настаняване в институция.

Следва особено да се изтъкне приносът на д-р Маргаритова към първото емпирично проучване по проблемите на безнадзорните деца и към изследванията на: факторите за формиране на личността на девойките - правонарушителки.

Съществен дял в този аспект има работата ѝ по проекти, изпълнявани от фондация „Български адвокати за правата на човека“. Кандидатката е включена през последните години в 9 проекта, от които един международен, в които изпълнява различни експертни функции.

Д-р Светла Маргаритова е член на Управителния съвет на фондация “Български адвокати за правата на човека”. Член е и на Българската асоциация по криминология почти от нейното основаване.

3. Приноси в криминологичната теория

В съдържашата се в документацията по обявения конкурс за академичната длъжност „доцент“ справка кандидатката вярно, точно и систематизирано е изложила теоретичните приноси, които счита, че е дала. Приемам посочените приноси като отговарящи на реалните ѝ научни достижения и успехи, като особено искам да изтъкна следните:

Значимият принос в разработването на криминологичната проблематика на превенцията на престъпността и противообществените прояви на малолетни и

непълнолетни. Трудът, с който д-р Маргаритова участва в конкурса - “Възпитателни мерки за малолетни и непълнолетни правонарушители” анализира ефективността на извършващата се реформа в системата за превенция на правонарушенията на малолетни и непълнолетни. В изследването д-р Маргаритова е възприела един особено полезен в случая мултидисциплинарен подход, като съчетава криминологията, наказателното и наказателнопроцесуалното право с изследване на административното и административнопроцесуалното право в интересувания я аспект, при това в контекста на съответствието на националните законови разпоредби и националната практика с международните стандарти за защита правата на децата.

Специално искам да изтъкна като принос в криминологията разработката, посветена на явление, отдавна забравено в обществено-икономическата ни действителност и възродено в условията на прехода – безнадзорността при децата, превърнала се не само основна “хранителна среда” за противообществени прояви, но и играеща ролята на

Интересни приносни моменти се съдържат в работите, посветени на женската престъпност, особено изследването на спецификата на престъпността на жените в сравнение с тази на мъжете. Разкрити и анализирани са редица различия в самия характер на престъпното деяние, начините, средствата и мотивите за извършване на престъплението. Д-р Маргаритова очертава цял кръг от проблеми, които могат и следва да бъдат предмет на бъдещи криминологични изследвания, които включват отделни етапи, като се започне от ранната криминализация на момичетата до особеностите в адаптацията на осъдените жени на лишаване от свобода и на тяхната ресоциализация.

Контролът върху престъпността е съществен елемент от криминологията и това е не само отразено в работите на кандидатката, но с тази проблематика са свързани и някои приносни моменти в тях. Става дума за контрола по отношение на: децата, настанявани в специализирани възпитателни заведения и на осъдените непълнолетни, необходимостта от промени в действащото наказателно и наказателнопроцесуално законодателство с цел повишаване на неговата ефективност, забавеното наказателно правосъдие. Последният аспект е особено ценен, тъй като анализът е осъществен въз основа на анализ на обобщената практика на Европейския съд по правата на човека по български дела.

Съществен приносен момент представляват препоръките по изследването за възпитателните мерки по отношение на деца, които са предоставени на Министерството на правосъдието във връзка с подготвяната концепция за младежкото правосъдие.

4. Критични бележки

Разнообразната научна продукция на д-р Светла Маргаритова има достойнства, надхвърлящи изложеното в предходния пункт на становището, но искам да отбележа някои слабости, които могат лесно да бъдат преодолени в бъдещата ѝ работа.

На редица места е необходимо авторът да застъпи по-категорично собствено становище, което се губи в анализа и пространното изложение на чужди тези и методики. Друга слабост в по-обширните съчинения е тяхната неравномерност – има пунктове в изложението, които не са на достатъчно високо равнище. Не на последно място за доброто възприемане пречи и известна многословност, която е резултат от научната добросъвестност на д-р Маргаритова, но все пак на моменти това натежава върху текста.

Заклучение

Считам, че преподавателската, научноизследователската и научноприложната дейности на кандидата за академичната длъжност „доцент” по криминология д-р **Светла Маргаритова-Вучкова** отговарят на изискванията на чл. 24 от Закона за развитието на академичния състав в Република България, чл. 53 от Правилника за прилагането му и чл. 56 от Правилника за развитието на академичния състав в Бургаския свободен университет, поради което

считам, че уважаемото научно жури може да предложи на Научния съвет на Бургаския свободен университет д-р Светла Маргаритова Маргаритова-Вучкова да бъде избрана за „доцент” по професионално направление „Право”, специалност „Криминология” за нуждите на Центъра по юридически науки.

Член на научното жури по конкурса:

(проф. д-р Момяна Гунева)

Бургас, 14 ноември 2011 г.